

Gebiedsbeschrijving

Meer dan 100.000 jaar geleden kwam een overweldigend dikke ijsmassa als een bulldozer uit het noorden en schoof de grond in ons land voor zich uit, zodat er onder andere op de Veluwe stuwwallen ontstonden. Beekbergen ligt ten gevolge van die derde ijstijd op de rand van zo'n stuwwal. Het gebied rondom Beekbergen leed, eind 19de eeuw, door schapenteelt en landbouw aan massale ontbossing en verzanding. Waar nu Parc Spelderholt ligt, heette het vroeger Het Groote Zand.

Tot omstreeks 1870 was veel grond het eigendom van de hier wonende boeren en landheren die verenigd waren in de Speldermark. Na de opheffing van de marken, werden veel percelen opgekocht om te ontginnen.

Geschiedenis

De ingenieur Jonkheer Louis Frederik Teixeira de Mattos (1872-1945) kocht in 1905 gronden op in Beekbergen en ging als eerste de verzanding te lijf met het aanplanten van vooral grove den. Hij gaf de Haarlemse architect F.N.J. Haitsma opdracht een monumentaal landhuis te ontwerpen op een hoog punt. Voor de tuin van 10 hectare nam hij de Haarlemse tuinarchitect Leonard A. Springer in de arm. De familie kwam na voltooiing van het kasteel in 1908 in Beekbergen wonen.

De Mattos werd gemeenteraadslid en wethouder in Apeldoorn en vertrok in 1921 naar deze stad. Teixeira de Mattos schonk het park en landhuis aan de Staat der Nederlanden met de bedoeling dat daar een instelling voor landbouwkundig onderzoek zou komen. Dat werd het Rijksproeffokstation en een Rijksvoorlichtingsdienst voor de Pluimveeteelt. Wat begon met kleine kippenschuurtjes groeide enorm uit. In 1997 verhuisde het Pluimvee Instituut naar Lelystad.

Tegenwoordig huist Parc Spelderholt hier, een stichting waar jongeren met een verstandelijke beperking een ontwikkelingstraject van wonen, leren en werken kunnen volgen. De jongeren wonen op het Parc, volgen een opleiding. En om hun beroepsvaardigheden te kunnen ontwikkelen werken ze mee in het hotel-restaurant, het Kasteel (waar vergaderd en gefeest kan worden) en in het onderhoud van het landgoed.

Kasteel Spelderholt is een gemeentelijk monument. Manege Riant heeft negen hectare in gebruik en is op het terrein aan het bouwen.

Kijk voor meer informatie op www.parcspelderholt.nl.

IVN Apeldoorn

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers die mensen betreft bij hun (groene) leefomgeving, natuur, milieu en landschap.

IVN Apeldoorn organiseert activiteiten als fietstochten, wandelingen, cursussen en landschapsonderhoud voor jong en oud. Voor mensen die zelfstandig op pad willen in de natuur, zijn er wandel- en fietsrouteboekjes te downloaden van www.ivn-apeldoorn.nl/publicaties.

Ommetjes

Ommetjes zijn korte routes die je uitnodigen in je eigen woon- of werkomgeving op pad te gaan. Er zijn tal van ommetjes in en rond Apeldoorn beschikbaar, ook speciaal voor kinderen en hun (groot)ouders. Download de ommetjes gratis via www.ivn-apeldoorn.nl. (zie menu wandelroutes)

Lid of vriend worden van IVN?

Steun het werk van IVN Apeldoorn door lid of vriend te worden. Ontvang voor een minimum jaardonatie van € 12,- vier keer per jaar het afdelingsblad Groenvoer en de maandelijkse digitale Nieuwsbrief. Blijf zo op de hoogte van onze activiteiten in ons werkgebied, de gemeenten Apeldoorn, Voorst en Epe. Meer informatie en aanmelden via www.ivn-apeldoorn.nl

Dit ommetje Parc Spelderholt wordt mede mogelijk gemaakt door:

SPELDERHOLT
KASTEEL

Ommetje Parc Spelderholt Een waardevol landgoed

Het begin- en eindpunt: parkeerplaats Parc Spelderholt, Spelderholt 9, 7361 DA Beekbergen. Bereikbaar vanaf de Engelandersweg.

Lengte: ongeveer 1,5 km.

GPS: 52.160310, 5.940448

Iedereen doet het op z'n tijd... een ommetje maken. Even een frisse neus halen, alleen of met collega, familielid, of met kinderen. Wandelen in het groen ontspant en is goed voor lijf en leden. IVN Apeldoorn wijst je graag op kleine en grote natuurweetjes. Wandel dit ommetje en ontdek de natuur op landgoed Spelderholt.

IVN streeft naar een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap

Ommetje Parc Spelderholt

Een waardevol landgoed

Het beginpunt van de wandeling is de parkeerplaats. Ga terug naar de hoofdlaan en daar linksaf.

Lopend onder de sfeervolle lindebomen, die in juli intens geuren, is in de zomer opslag van uitlopende takken aan de voet van de stam zichtbaar; een broek genaamd. Dit beeld is specifiek voor lindes. Links is het hertenkamp en rechts de nieuwbouw waar de cursisten verblijven. Voor dit huis een beeld van een hoepelend kind met de titel Trots. In het ParcHuis daarnaast is een hotel-restaurant gevestigd. Vroeger was dit het laboratorium van het Pluimvee Instituut. Van het restaurant kunnen ook passanten gebruik maken.

Linksaf naar het bordes van het kasteel

Neem de tijd om het waardevolle kasteel te bekijken dat onder monumentenzorg valt. Op de gevelsteen rechts naast het bordes is de datum van de eerste steenlegging te vinden, aangebracht door Marie Elisabeth, de dochter van de familie? Welke bezigheid behoren bij activiteiten op een landgoed is op de hoogste gevelstenen uitgebeeld? Ze vertegenwoordigen: bosbouw, fruitteelt en landbouw. Aan de zijde van de hertenweide stonden oorspronkelijk twee torens met daartussen een serre. In het plantsoen tegenover het bordes is in 2001 een beeldje van Annelies la Fleur onthuld met de tekst: Voor allen die gehandicapt door het leven gaan. De grote beuk naast het beeld is omzwachteld om de schors te beschermen tegen zonnebrand.

Loop links langs de Spelderholt Dondorp Academie tussen de hertenweide en het kasteel door. Neem aan het einde van de parkeergelegenheid, links in de hoek, het bemoste rechterpad dat met een boog naar rechts achter het kasteel langs loopt.

Eind 19de eeuw werden grote delen op de Veluwe met grove den aangeplant. Op een landgoed kregen en krijgen exoten, bomen die uit verre landen komen, ruim baan. Onder de bomen hebben zich lelietjes-van-dalen vermenigvuldigd.

Op de driesprong rechts aanhouden.

Tuinarchitect Leonard A. Springer ontwierp vooral tuinen in de Engelse landschapsstijl. Een van de facetten van die stijl zijn de slingerende paden, die hier ruimschoots vertegenwoordigd zijn. De groenblijvende rododendrons accentueren de parkbeleving.

Ga halverwege het hek van de tennisbaan rechtsaf.

Het zachtgroen geverfde romantische prieel naast de tennisbaan is oorspronkelijk gebouwd als tuinhuisje voor de dochter van de familie Teixeira de Mattos. Het prieel is nu

een gemeentelijk monument. In de zomer vormen vingerhoedskruiden een kleurrijke omlijsting.

Rechtsaf voor de imposante Sequoiaboom langs terug richting kasteel.

Deze Mammoetboom, een Sequoiadendron giganteum behoort met zijn 43 meter tot de hoogste Mammoetbomen van Nederland. Dit bord staat er al jaren, dus er zijn al weer centimeters, misschien wel meters bijgekomen. Voel de schors van de stam eens en bekijk de korte gedrongen kegels die op de grond te vinden zijn. Vanaf het grasveld omzoomd met rododendrons zie je het kasteel van een andere kant. De klok midden op het dak van het kasteel luidde in vroeger tijden om het volk op het land te melden dat het schaftijd was.

Het witte tuinhuis is ontworpen en geschonken door Jan des Bouvrie bij de opening van het hotel (2004).

Ga bij het asfalt linksaf.

Wanneer je het grasveld verlaat, zie je precies aan de overkant van de weg een naaldboom met zeer stekelige naalden. Zoek eens naar de kegels op de grond, die een opvallende structuur hebben. Het is de Sitkaspar. Op de hoek met de hoofdlaan staan rechts drie imposante Kaukasische vleugelnootbomen. De vruchten van de bomen vormen slingers van aaneengeregen gevleugelde noten. Deze bomen worden steeds meer in parken aangeplant.

Ga op de hoofdlaan linksaf en loop langs het koetshuis.

De imposante kip staat voor het kantoor van de World Poultry Science Association. Dit is het enige gebouw dat nog stamt uit de periode van het Pluimvee Instituut. Het gebouw heeft een monumenten status. Het voormalige koetshuis voorbij de kip, wordt nog steeds bewoond door cursisten van de opleiding.

Passeer het houten hek en loop rechtdoor tot het ijzeren hek.

Dit hek gaat een enkele keer open, bijvoorbeeld voor de Apeldoornse wandelvierdaagse, als de route over het terrein loopt. Als je staande voor het hek naar links kijkt, kun je bij het meest rechter bospad twee stenen met een bolle bovenkant ontdekken. Ze hebben de inscriptie Spelder en Holt.

Loop terug tot aan een kruising van paden en ga hier rechtsaf. Op de splitsing links aanhouden en bij het eerste zijpad rechtsaf.

Na ongeveer 50 meter kunnen liefhebbers van tamme kastanjes hier in het najaar de vruchten verzamelen.

Bij einde pad linksaf en op splitsing rechts aanhouden.

Bekijk onderweg eens de stoere schors van oude Douglassparren, de gladde schors van de beuken of de schors met mozaïekvlakken van de grove den. De varens geven groene accenten aan de bodem.

Ga bij einde pad rechtsaf en volg het smalle paadje.

Door het licht op het pad groeien hier veel soorten planten. Links en later rechts verschijnen de restanten van een wildwal, een aangebrachte verhoging in het landschap om het wild buiten de akkers te houden en gebruikshout op te verbouwen. Verderop rechts staan er indrukwekkende oude bomen op.

Loop bij de het gebouw van de malerij A7 er rechtsom helemaal omheen.

Het gebouw diende vroeger voor opslag en bewerking van kippenvoer, getuige de speciale vierkante groene dakopbouw. Zolang kippenschuren en andere bedrijfsgebouwen nog niet afgebroken zijn, hebben ze vaak een tijdelijke functie.

Neem het pad tegenover de deur met het bordje malerij A7 met rechts de paardenweiden van Manege Riant. Eerste pad rechtsaf leidt naar de Parkeerplaats, tevens vertrekpunt van dit ommetje.

Al jaren heeft Manege Riant plannen met een deel van dit landgoed. De ontwerpen zijn klaar zoals op bordes te zien is. De meeste vergunningen zijn binnen. Steeds worden de plannen aangevochten. Dit omdat er onder andere bij omwonenden bezorgdheid is over het behoud en beheer van de natuur- en cultuurhistorische rijkdom van het landgoed.